

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

KATEDRA PEDAGOGIKY

**Plzeňské divadelní soubory hrající
předškolním dětem**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Iveta Ollariová

Předškolní a mimoškolní pedagogika

Učitelství pro mateřské školy

Vedoucí práce: MgA. Eva Gažáková

Plzeň, 2016

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně
s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, 30. června 2016

.....
vlastnoruční podpis

Ráda bych poděkovala za vstřícný přístup, velikou trpělivost a cenné rady a připomínky mé vedoucí práce MgA. Evě Gažákové.

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta pedagogická

Akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Iveta OLLARIOVÁ**
Osobní číslo: **P13B0089K**
Studijní program: **B7531 Předškolní a mimoškolní pedagogika**
Studijní obor: **Učitelství pro mateřské školy**
Název tématu: **Plzeňské divadelní soubory hrající předškolním dětem**
Zadávající katedra: **Katedra pedagogiky**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Zpracování projektu práce
2. Sběr a analýza odborné literatury
3. Realizace projektu práce
4. Závěry a doporučení pro praxi
5. Zpracování a odevzdání DP, BP i v elektronické podobě

Rozsah grafických prací:

Rozsah kvalifikační práce: **118**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

HOŘÍNEK, Zdeněk. Drama, divadlo, divák. Brno: Janáčkova akademie múzických umění, 2008. ISBN 978-808-6928-463.

RICHTER, Luděk. Co skrývá text: dramaturgicko-režijní úvahy nad oblíbenými literárními předlohami divadla pro děti, dětského a mladého divadla. Praha: Dobré divadlo dětem, 2005. ISBN 80-902-9755-2.

ŽANTOVSKÁ, Irena. Divadlo jako komunikační médium. Praha: Nakladatelství Akademie múzických umění, 2012. ISBN 978-807-3312-435.

MIKEŠ, Vladimír. Divadelní tvorba ve specifických skupinách. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2013. ISBN 978-80-7331-289-3.

ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ. Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0644-6.

Vedoucí bakalářské práce: **MgA. Eva Gažáková**
Katedra pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce: **19. června 2015**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. června 2016**

Doc. PaedDr. Jana Coufalová, CSc.
děkanka

PhDr. Dagmar Šafránková, Ph.D.
vedoucí katedry

V Plzni dne 19. června 2015

OBSAH

OBSAH.....	6
ÚVOD.....	7
I. TEORETICKÁ ČÁST	8
1 TEORIE PŮVODU DIVADLA.....	8
2 VZNIK DIVADLA PRO DĚTI V ČESKÝCH ZEMÍCH	9
3 DIVADELNÍ INSCENACE	11
3.1 DEFINICE	11
3.2 DRUHY DIVADELNÍCH INSCENACÍ	12
3.2.1 LOUČKOVÉ DIVADLO	12
3.2.2 ČINOHERNÍ DIVADLO	13
3.2.3 ALTERNATIVNÍ DRUHY DIVADLA	13
3.3 JEVIŠTNÍ PROSTŘEDKY	14
3.3.1 VIZUÁLNÍ SLOŽKA.....	14
3.3.2 VERBÁLNÍ A ZVUKOVÁ SLOŽKA.....	15
3.3.3 POHYBOVÁ SLOŽKA	15
4 DIVADLO PRO DĚTI JAKO UMĚLECKÝ TVAR	15
4.1 POZITIVA DIVADELNÍHO PŘEDSTAVENÍ	16
4.2 NEDOSTATKY SOUČASNÝCH DIVADELNÍCH HER PRO DĚTI.....	16
5 DĚTSKÝ DIVÁK	17
5.1 CHARAKTERISTIKA PŘEDŠKOLNÍHO OBDOBÍ	18
5.2 DIVADELNÍ INSCENACE A HRA V PŘEDŠKOLNÍM VĚKU	18
6 POHÁDKA	19
6.1 RYSY POHÁDEK.....	20
6.2 ROZDĚLENÍ POHÁDEK.....	21
II. PRAKTICKÁ ČÁST.....	23
1 CÍL VÝZKUMU.....	23
2 POPIS VÝZKUMNÝCH METOD	23
2.1 VÝZKUMNÝ VZOREK.....	24
2.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	25
3 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	25
4 SHRNUÍ VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	42
ZÁVĚR.....	43
RESUME	44
SUMMARY	44
SEZNAM LITERATURY	45
SEZNAM GRAFŮ	48
SEZNAM PŘÍLOH	48

ÚVOD

V dnešní moderní době se velmi klade důraz na předškolní vzdělávání a často vzniká otázka, zda působení médií jako je televize, film, počítač mohou poskytnout dítěti dostatečné podněty pro jeho zdravý a přirozený vývoj.

V rámci toho jsem zvolila téma bakalářské práce a rozhodla se poukázat, že právě v dnešní tzv. technické době je velmi důležité poskytnout dítěti i jiné podněty k jeho rozvoji jako protiváhu k technice, například divadlo. Jako učitelka mateřské školy vím, že divadlo má pro děti velké kouzlo ve svých obdivuhodných možnostech, variabilitě, rozmanitosti a především předvedením různorodých postav a dějů. Divadlo dokáže dítě motivovat a pozitivně nasměrovat k dalšímu uvažování o světě, divadlo a kultura obecně na děti velmi dobře působí a poskytuje jim rozvoj celé osobnosti. Nejenom, že utváří jejich etické a estetické kvality osobnosti, ale také posiluje přirozené poznávací city jako je například zvědavost, zájem a radost.

Téma „Plzeňské divadelní soubory hrající předškolním dětem“ jsem si vybrala na základě toho, že jsem členkou plzeňského divadelního souboru Propadlo a téma je mi velmi blízké. Zároveň jsem chtěla zjistit, zda a do jaké míry mohou děti v Plzni divadlo navštívit, a pokud ano, kde všude ho mohou najít.

Cílem bakalářské práce je vytvoření přehledu plzeňských divadelních souborů hrajících pro předškolní děti a jejich kategorizace (zda se jedná o soubory profesionální, amatérské, loutkářské, aj.) Součástí je průzkum, jaká témata tyto soubory pro předškolní děti zpracovávají. Vzhledem k celkovému cíli práce představuji v její teoretické části původ divadla obecně, zrod divadla pro děti v českých zemích, jeho přínosy a limity pro dětského diváka, dále představuji dětského diváka jako takového a v závěru i pohádku jako nejčastější zdroj inscenační tvorby pro nejmladší diváky.

Praktická část práce obsahuje a analyzuje vlastní výzkumné šetření, jehož cílem bylo získat informace o plzeňských divadelních souborech hrajících pro předškolní děti. V rámci toho jsem zjišťovala, zda je jich v Plzni dostatek, jakým způsobem vytvářejí své inscenace určené dětem a jaká témata si při jejich zpracování volí. Nakonec jsem na základě průzkumu a svých vlastních zkušeností zhodnotila kvalitu jednotlivých představení.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 TEORIE PŮVODU DIVADLA

Původ divadla je spojován s celou řadou teorií, z nichž každá je opřena o konkrétní existující důkazy, ze kterých vychází. Nejrozšířenější teorie je od antropologů, kteří se pokouší najít zrod divadla v mýtu či v rituálu. V raném stádiu vývoje naší společnosti existovaly různé přírodní jevy, které si lidé uvědomovali, ale kterým ještě zcela nerozuměli a tak jim připisovali nadpřirozené či magické síly a hledali prostředky, jak je získat na svou stranu, jak získat jejich přízeň. Vznikaly tak různé rituály a kolem nich se pak zrodily, nebo spíše mohly zrodit, různé příběhy neboli mýty, které vysvětlovaly právě zmiňované nadpřirozené síly. V rituálech pak šamani či aktéři mohli nosit kostýmy a masky, které měly znázornit magičnost přírodního světa.

Od tohoto prvního krůčku k samotnému divadlu, kdy rituály měly mystický a společensky užitkový podtext, se v dnešní době divadlo přeměnilo v kulturní zážitek, kdy ho lidé vyhledávají pro zábavu a zpestření všedního života. (BROCKETT 1999, s. 7-8)

Vedle teorie o vzniku divadla z rituálů jsou i další teorie původu. Jednou z nich je i vypravěčství, protože z vyprávění a poslouchání různých příběhů má člověk potěšení. Lidé si odjakživa vypravují a připomínají důležité události z jejich života jako například významné bitvy, lovy či oslavy a svátky. Dalo by se dokonce říci, že každý vypravěč je svým způsobem herec, který do svých vyprávění vkládá nejenom mimické projevy, ale i herecké ztotožnění se s daným příběhem či jeho postavami. Tato teorie vychází z toho, že určitá dovednost aktéra, který příběh vypráví svým daným způsobem, způsobí, že podobné činnosti se postupně mohou rozvinout do úplného divadla.

Další teorii o vzniku divadla razil Aristoteles již ve čtvrtém století před Kristem. Viděl člověka jako stvoření od přírody, kterého těší napodobovat lidi, věci i události a zároveň taková napodobování monitorovat.

Z jiné teorie o původu divadla vyplývá, že člověk má určitý dar fantazie, se kterou se pokouší přetvářet skutečnost do přívětivějších forem, než se setkáváme ve skutečném životě. „Divadlo je pak nástrojem, pomocí něhož si lidé svět definují či vysvětlují, anebo z nepříjemné reality unikají.“ (BROCKETT 1999, s. 13)

Naopak Jan Bernard se ve své knize pokouší hledat doklady v historicky výtvarných památkách z mladšího paleolitu (doba 30 – 10 tis. př. n. l.), kdy byl člověk vyobrazen v přestrojení do jiné bytosti. Lidé se kvůli lovu zvíře začali převlékat do převleků a tento převlek jim umožnil kořist dostatečně oklamat a oni jí pak mohli snáze ulovit. „Člověk si přitom ponechával volné to, co k lovu potřeboval: oči k pozorování, nohy k běhu a ruce k akci.“ Dále se objevovaly výjevy loveckých tanců, kdy už převlek nesloužil přímo k lovu, ale k účelu praktickému. Tanec měl povzbudit lovce, dát jim sílu a přivodit úspěch při lovu. Bernard rozdělil vývoj na tři části. „V první fázi měl převlek oklamat zvíře. V druhé se člověk ať už individuálně, či kolektivně se zvířetem ztotožňoval a ve třetí fázi toto ztotožnění předváděl druhým lidem. A tím se přestrojení stalo maskou a do magického obřadu vstoupil příběh.“ (BERNARD 1983, s. 54-56)

I loutka měla v dávných rituálech svůj význam. Jejím úkolem bylo navázání kontaktu s bohy a sloužila jako reprezentační nástroj lidské prosby k různým vzýváním vyšších mocností, jako například léčba nemocných, ochrana půdy před suchem nebo měla zajistit bohatou úrodu. (JURKOWSKI 1997, s. 11)

2 VZNIK DIVADLA PRO DĚTI V ČESKÝCH ZEMÍCH

Téma je zatím v dostupné literatuře velmi málo zpracováno. Divadlo hrané pro děti, ať už v jakékoliv podobě, se v českých zemích začalo rozvíjet až od šedesátých let 19. stol. Jedná se o divadlo v českém jazyce, i když v té době byla kultura v našich zemích dvojjazyčná a německá představení s dětmi a pro děti tu bezesporu v hojně míře existovala.

„Divadlo pro děti samozřejmě nevznikalo a neexistovalo ve vzduchoprázdnu, jeho vznik byl podmíněn dobovou situací, ve které působila celá řada faktorů. Kromě historické situace byly pro divadlo důležité zejména dva fenomény – rozvoj školství a rozvoj literatury pro děti a mládež.“ (ŘEZNÍČKOVÁ 2013, s. 11)

V knize Jana Císaře píše Eva Machková o tom, že prvním divadlem pro děti byla školní představení, která měla přispět k vývoji češtiny a mravní a náboženské výchovy. V představeních šlo hlavně o to, aby se dětem ukázal jakýsi vzor či model správného chování, popřípadě odstrašující příklad a mravní ponaučení. Na některých školách dokonce byla divadelní cvičení zaznamenána ve školním řádu. Pro tento účel byla napsaná přesná

pravidla pro zpracování a schvalování textů a přesné pokyny pro jeho interpretaci. (CÍSAŘ 1998, s. 37)

V té době bohužel vznikalo jen velmi málo divadelních textů, které byly určeny dětským divákům, protože původně byla divadla určená jen dospělým. Děti začaly být vděčnými diváky například u loutkových představení, anebo u vyprávění oblíbených kouzelných báchorek apod. O dramatech určených dětem se v tomto období ještě zcela nedá reálně uvažovat. Představení určená dětem se objevují až mnohem později a to výjimečně na konci 19. stol, ale spíše až na počátku 20. stol. Tehdy byly texty určené dětem vydávány pouze ve formě různých sbírek či sborníků. (ŘEZNIČKOVÁ 2013, s. 9)

Naproti tomu Jan Císař tvrdí, že hry určené dětem začaly vycházet už od 50. let 19. stol. a že v 70. letech jich bylo vydáváno poměrně velké množství. Jejich hlavním cílem bylo poučit děti o řádu v životě a ve světě. „Nejstarší žánrovou oblast dramatiky pro děti představovaly hry ze života a hry s dětským hrdinou.“ A v této době se v oboru divadla objevil i nový fenomén „*pohádka*“. Císař uvádí, že za nejstarší českou pohádkovou inscenaci pro děti se považuje Popelka z roku 1872. (CÍSAŘ 1998, s. 104)

Vývoj divadla pro děti byl tenkrát ovlivněn hlavně děním ve společnosti. Dětská představení měla za úkol u malých diváků zbystřit rozum a zdokonalovat jejich morální citění či rozvíjet jejich řečové dovednosti. Celkově bylo divadlo pro děti chápáno především jako zdroj vzdělání a výchovy. (ŘEZNIČKOVÁ 2013, s. 44)

Až později se v dějinách umění zrodila nová kategorie v oblasti divadla a to divadlo specializované na soustavnou a umělecky náročnou tvorbu pro mladého a nejmladšího diváka. U nás, ještě v tehdejší Čkoslovensku, se divadelní umění pro děti a mládež stalo zakotvenou součástí kultury. Začalo jít tenkrát opravdu o uvědomělou tvorbu umělců, jejichž snahou bylo, aby se divadelní představení stala pro děti určitým zážitkem, který rozvíjí jejich duši ať už jakýmkoliv způsobem. (ADÁMEK 1980, s. 11)

Nerozvíjelo se však pouze herectví činoherního typu. Rozvoj byl patrný také v loutkářství, se kterým se publikum setkávalo prostřednictvím lidových loutkářů. Loutka se stala jakousi náhražkou herce, která měla propůjčený hercův hlas a užívala znakový systém živého divadla.

Čeští loutkáři hráli nejprve hry anglických, italských, nizozemských a německých autorů. Avšak doba nesla probouzející se vlastenecké uvědomění a žádala si i český repertoár. Úspěch loutkových představení spočíval v tom, že lidové loutkáři promlouvali

ke svým posluchačům skrze své dřevěné herce, do běžných textů vkládali narážky na společenské poměry a na místní i zahraniční události a lidovým humorem zpestřovali svůj divadelní repertoár. Tak loutky probouzely u českého venkovského lidu protifeudální uvědomění a obecnstvo se stávalo kulturnější, a hlavně informovanější. (SOKOL 1987, s. 17)

3 DIVADELNÍ INSCENACE

3.1 DEFINICE

Specifikace obsahu pojmu „divadelní inscenace“ je v různých zdrojích definována odlišně. Ve „Slovníku cizích slov“ je to „jevištní realizace dramatického díla, které je uvedeno na scénu“. (KLIMEŠ 2005, s. 294)

„Lexikon literárních pojmů“ krom toho také uvádí, že divadelní inscenace je „vyústěním složitého procesu, v němž je literární text převáděn do „jazyka divadla“. V procesu se v různé míře uplatňují prostředky intonační (herecké, umění – melodie, tempo řeči, pauza, rytmus), pohybové (mimika, gestikulace, pohyb těla) i mimojazykové (rekvizity, světlo, zvuk, prostor).“ (PAVERA, VŠETIČKA 2002, s. 149)

Štěpán Vlašín vysvětluje ve svém „Slovníku literární teorie“ inscenaci jako „jevištní konkretizaci dramatického díla, tvořící dynamicky strukturovaný celek, na jehož stavbě se vedle dramatického textu, jako složky většinou výchozí, zároveň synteticky uplatňují prostředky specificky divadelní (herecké umění, divadelní prostor, scénická technika), ale též prvky dalších umění (výtvarného, hudebního aj.)“ (1984, s. 153)

Z uvedeného vyplývá, že divadlo je neobyčejně složitá instituce, která pro svoji organizaci potřebuje nepřehlednou škálu důležitých aspektů jako je například dramaturgie a režie, texty, kostýmy a masky, rekvizity, herci a v neposlední řadě jí tvoří i publikum, což jsou v našem případě děti. (BROCKETT 1999, s. 5)

3.2 DRUHY DIVADELNÍCH INSCENACÍ

Na základě mé učitelské zkušenosti bych uvedla druhy divadelních inscenací, se kterými se děti v mateřské škole setkávají nejčastěji. Mezi ty nejvíce používané zařazují loutkové divadlo, činoherní divadlo a alternativní druhy divadel, které se snaží divadlo oživit něčím novým a zvláštním.

3.2.1 LOUTKOVÉ DIVADLO

Vyjadřovacím prostředkem loutkového divadla je neživý předmět, nejtýpčtěji loutka. Vychází z výtvarné abstraktnosti dané loutky a jejího „oživením“ tzv. loutkohercem. Imaginární objekt se později stává jistou dramatickou postavou pro divadelní projev a je jakousi náhražkou herce. Loutka totiž má propůjčený hercův hlas a užívá znaky živého divadla. (VLAŠÍN 1984, s. 153)

„U loutkového divadla jde o to, že loutka sama o sobě nemusí „hrát divadlo“, protože tím divadlem už sama je.“ Je to do jisté míry divadelní znak, který přichází na scénu a na první pohled je velice výmluvná a nemusí se nijak zvlášť charakterizovat. Gesto a pohyb loutky má daleko výraznější znázorňovací schopnost než je tomu tak u živého herce. (URBANOVA 1993, s. 47)

Jedinou nevýhodou u loutky je, že má jasně dané rysy. Smějící se panáček nemůže jen tak začít na scéně brečet. Takže každá loutka má svůj daný charakter, který se nemůže v daném příběhu zásadně měnit. Proto se loutkoherectví také používá hlavně pro dětská představení, neboť dítě je schopno se svojí fantazií umožnit dané loutce změnit se v situacích, které to vyžadují. (RICHTER 2006, s. 38)

„Děti milují loutky, protože jsou zcela jejich tajemstvím, patří důvěrně do jejich světa, jsou s nimi takřikajíc na jedné straně barikády. Když náhodou představují dospělé lidi, i nejmenší dítě ví, že je to jen „jako“.“ (URBANOVA 1986, s. 2)

3.2.2 ČINOHERNÍ DIVADLO

Činoherní divadlo by se dalo označit jako mluvené divadlo, jehož hlavním prostředkem je sám herec, který je jedinečný, individuální člověk určitého vzhledu, pohybu a mluvy.

Každé činoherní neboli herecké divadlo je, na rozdíl od loutek realistické divadlo. Herec se vlastně ztotožňuje s tím, jakou postavu hraje. Jeho jednání musí disponovat mimikou, gestikou a typickým, co nejvíce realistickým pohybem pro danou roli. „Herec musí naplnit očekávání a požadavky vyplývající z jeho „materiálové“ podstaty a z toho, že je člověk. A aby byl životně „věrohodný“, musí své jednání podložit vědomými či nevědomými (podvědomými) individuálními motivacemi psychofyzického rázu.“ (RICHTER 2006, str. 37)

Kouzlo činoherního divadla spočívá v kontaktu diváka s živým člověkem, který svoji lidskou záhadu neskrývá, ale naopak jí zveřejňuje. Na jevišti je potřeba, aby herci s chutí předvedli fantastické a nevšední dění, které je otevřené a upřímné a tím dali divákovi možnost vstoupit do jejich světa. (URBANOVÁ 1993, s. 59)

3.2.3 ALTERNATIVNÍ DRUHY DIVADLA

„Alternativní divadla vznikla díky lidem, kteří si řekli, že divadelní scéna je nudná. Chtěli ji trochu okořenit a přidat trošku šťávy.“ (www.zapnimozek.cz)

A co to je vlastně to alternativní divadlo? Pojem „alternativa“ by se dal vysvětlit jako „druhá volba“ a určitá „jinakost“, tzn. jistá odlišnost vůči většinovému modelu divadelního pojetí. (DVOŘÁK 2000, s. 13)

Denisa Chňoupková uvádí na www stránkách Zapni mozek 8 nejrozšířenějších způsobů alternativního divadla jako fenomén současné tvorby. Nejznámějším propagátorem celé řady z nich je soubor světoznámého loutkového divadla Drak z Hradce Králové, oceněný mnoha prestižními cenami. Patří sem:

Divadlo třetího druhu, které se vyvinulo určitou přeměnou tradičního dětského loutkového divadla. Vzniklo spojením více žánrů, kombinací specifické hudby, výtvarného umění a lecky i přidáním prvků černého humoru.

Taneční divadlo patří k oblíbeným alternativním divadlům, protože používá k realizaci divadelní inscenace taneční pohyb, kterým se pak vyprávějí příběhy.

Multimediální divadlo je zkombinování filmu a světelné show s klasickou hudbou, tancem a pantomimou, jenž vede k neopakovatelným zážitkům.

Fyzické divadlo promlouvá k divákovi pomocí těla. Na slova se zde neklade příliš velký důraz a většinou se na jevišti ani nemluví. Zařadili bychom sem například pantomimu či akrobatické kousky v cirkuse.

Pouliční divadlo předvádějí hlavně komedianti, pouliční umělci, kejklíři, živé sochy apod. zpravidla jej provozují nadšenci, kteří žijí kočovným způsobem života. Hlavním cílem nejsou pro ně peníze, ale zábava.

Improvizované divadlo je jedním ze stylů, které není snadné jen tak specifikovat. Nabízí divákovi totiž svoji jedinečnost ve svém předvedení, vztazích i konečném sdělení. Jde o originální situace, které už divák přesně takhle nezažije. (www.zapnimozek.cz)

3.3 JEVIŠTNÍ PROSTŘEDKY

Jevištními prostředky rozumíme především vše, co divák uvidí a uslyší: od jevištního prostoru a jeho pojednání, přes místo a charakter zvukově-hudební a choreografické složky, až po volbu herců či druhu loutek a způsobu hry, herecké ztvárnění charakterů či typů postav a naplnění jednotlivých situací i celku inscenace v zvoleném žánru a stylu. (RICHTER 2006, s. 7)

3.3.1 VIZUÁLNÍ SLOŽKA

Vizuální složkou neboli scénografií máme na mysli hlavně materiálové podmínky, v nichž se loutky či herci budou pohybovat a chovat. Jedná se o jevištní prostor a jeho členitost. Dále bychom sem zařadili výtvarné pojednání, což jsou jevištní stavby, kulisy, nábytek, dekorace apod., Do této složky patří samozřejmě i rekvizity a v neposlední řadě kostýmy a masky či podoba loutek. Důležitá je i práce se světlem, protože vše musí být správně a ve vhodnou dobu osvětlené. (RICHTER 2006, s. 7)

3.3.2 VERBÁLNÍ A ZVUKOVÁ SLOŽKA

Hudební a verbální projev má na jevišti velmi podstatný význam. Na herci leží těžký úkol seznámit diváka s myšlenkami vyjadřujícími děj inscenace. Nejde jen o kvalitu hlasu a správnou artikulaci, ale především o intonaci či stylizaci řeči.

Hudební složkou pak dotváříme představení pro celkový zvukový plán. U dětských představení bychom sem zařadili hlavně zpěv veselých rytmických písní s doprovodem na jakýkoliv hudební nástroj, které děti především zaujme. (RICHTER 2006, s. 8)

3.3.3 POHYBOVÁ SLOŽKA

Pohybová složka se zabývá choreografickým postavením herců a způsobem pohybu. Tvorba pohybové akce jde ruku v ruce se složkou verbální, kdy se musí zkoordinovat hlas (zvuk) a pohyb. Pohyb vstupuje do popředí při inscenacích, které se zaměřují na tanec. (RICHTER 2006, s. 8)

4 DIVADLO PRO DĚTI JAKO UMĚLECKÝ TVAR

„Divadlo jako synteticky umělecký tvar používá výtvarných, hudebních a především literárních prvků pro tvorbu scénických obrazů, které se realizují před divákem.“

Divadelní inscenace pro děti mají v sobě určitá specifika, která mají podněcovat všestranný rozvoj dětí. V divadelních hrách jsou znázorněny různé aspekty života, které děti vidí a tím se s nimi emocionálně seznamují. Měly by obsahovat věci, které jsou dětem blízké, srozumitelné a zároveň jim dopomáhají vytvořit si jasný a typický obraz živého lidského charakteru. (MLEJNEK 1986, s. 33-34)

4.1 POZITIVA DIVADELNÍHO PŘEDSTAVENÍ

„Dítě potřebuje umění divadla k tomu, aby mu pomohlo naplnit smysl jeho dětské existence, tj. vyznat se v chaosu života.“ (URBANOVÁ 1993, s. 16)

Děti divadlo svým způsobem vychovává, učí dětského diváka rozdíl mezi dobrem a zlem, což je v dnešním světě velmi důležité. Inscenace pro děti vhodným způsobem uvolňují jejich představy a rozvíjejí jejich fantazii.

Jevištní představení by mělo být pro dítě neopakovatelným a nezapomenutelným zážitkem. Je proto nutné, aby bylo bohaté na podněty. Dětský divadelní zážitek by měl obsahovat prožitky v oblasti myšlenkové, citové a mravní, a zároveň jej esteticky uspokojovat. Velký vliv mají i sociální prvky jako je společenské prožívání divadelní události, času, místa a vzájemného setkávání herců s diváky. Při představení děti učíme slušnému chování, umění naslouchat, pozorovat a tím se i na chvíli soustředit, což je v dnešní roztěkané době velmi důležité. A samozřejmě už jenom taková návštěva divadla přináší slavnostní pocity, které jsou spojené se svátečním oblečením a praktických společenských návyků. Divadlo u dětí kultivuje jejich osobnost a to v oblasti poznávací, estetické a výchovné. (RICHTER 2006, s. 90-91)

Neméně důležitá je i divadelní komunikace, kdy jde o vztah mezi divákem a hercem neboli jevištěm a hledištěm. Podstata divadelních představení oproti filmu je, že je živé, konkrétní a hlavně kontaktní, protože se hraje „zde a právě teď“. Umožňuje dítěti pocítit bezprostředně atmosféru divadla, učinit z něj jakéhosi „spoluúčastníka“ a nabídnout mu do jisté míry společné prožití hry. (DVOŘÁK 2000, s. 15)

4.2 NEDOSTATKY SOUČASNÝCH DIVADELNÍCH HER PRO DĚTI

Představení by mělo dítě vhodným způsobem upoutat a zaujmout, aby se dobře zorientovalo v ději a zároveň mu poskytlo určitou volnost v jeho fantazijním světě, což bohužel ne u všech představení pro děti shledáváme. Dostatek podmětů neznamená přemíru kulis a mnohočetnost barevných kompozic a kostýmních prvků. V tomto případě je někdy méně více, protože dětský divák spíše pochopí jasné a jednoduché představení, potřebuje prostor, aby se mohl stát spoluúčastníkem děje a plně prožít hru. A to, že děti mají rádi legraci, přece neznamená, že celá divadelní hra bude jen o přehrávání rolí, padání

na zem, hlasitého projevu či střídání rychlých akcí s různými efekty, které dítěti žádný prostor nedávají a jen jej zahlcují. (RICHTER 2006, s. 47)

A také se můžeme setkat i s představeními, které jsou na jednu stranu propagovány, že jsou určené dětem, ale ve své realizaci obsahují veliké množství nevhodných podnětů a slov, které nemají s dobrou výchovou nic společného.

„Špatným divadlem děti sice neničíme, ale okrádáme. O hlubší, vzrušivější a zapamatovatelnější zážitek, o estetickou libost, o dotek krásy, o emoci a katarzi – tj. o pocit uspokojení z toho, že ovládly kus složitého světa.“ (URBANOVÁ 1993, s. 9)

5 DĚTSKÝ DIVÁK

„Dětem jenom to nejlepší“ je známý a často užívaný slogan. Platí to i pro divadlo? Samozřejmě a zejména!“ (URBANOVÁ 1986, s. 47)

U dětského diváka nejde jenom o jeho „rozzářené oči a úsměv“ při sledování jakéhokoliv divadelního kusu. Jde především i o to, aby v něm divadelní představení zanechalo jistý zážitek či ponaučení, který by mu měl dávat nový obzor a rozšiřovat pohled na svět.

Děti žijí v naší společenské realitě, která nejenom že ovlivňuje jejich dětství, ale hlavně jim utváří porozumění budoucímu životu. (URBANOVÁ 1986, s. 48)

Různými faktory pak lze jejich náhled na život ovlivňovat. Divadlo je jedním z faktorů, které by mělo dětského diváka určitým způsobem vychovávat. Luděk Richter se vyjádřil k této tématice takto: „Co by divadelní divák měl umět a k čemu by měl být vychován? Měl by se dokázat soustředit a vnímat, chtít něco opravdu vidět a slyšet. A také by měl přiměřeně sociálně fungovat mezi dalšími lidmi. Nebýt ani zakřiknutě pasivní, ani se za každou cenu neprosazovat na úkor druhých.“ (www.dobredivadlodetem.cz)

Se změnou doby se mění více či méně i děti. V nynější době jsou zvyklé dívat se spíše na obrázky než vnímat mluvené slovo. Preferují spíše jistou „akčnost“, kterou bychom si mohli představit jako rychlé pohyby znázorňující, do jisté míry, bojovnost, kterou vidí všude kolem sebe. Děti jsou výrazně rychlejší ve svém jednání, vzdělanější, logicky jim to víc pálí a ve všem chtějí mít rychle jasno. A to také vyhledávají v divadle. Proto je zapotřebí upoutat jejich pozornost a atraktivně jim předvést na jevišti co možná

nejzajímavější pojetí ať už jakékoliv inscenace. Je proto velice obtížné najít správnou míru akčnosti, aby si divadlo zachovalo správnou úroveň, jak bylo uvedeno výše, a přitom diváka dostatečně zaujalo. (RICHTER 2006, s. 79)

5.1 CHARAKTERISTIKA PŘEDŠKOLNÍHO OBDOBÍ

Vývojová psychologie dle Marie Vágnerové charakterizuje předškolní období od 3 do 7 let s tím, že konec tohoto období není stanoven fyzickým věkem, ale spíše sociálním a nástupem do školy. Předškolní věk je typický pro stabilizaci vlastní pozice ve světě. (VÁGNEROVÁ 2012, s. 173)

Předškolní věk je také mimo jiné období „hry“, v tomto období se objevují počátky utváření osobnosti. Pro předškolní věk jsou charakteristické významné tělesné a psychické změny, které nacházejí svůj odraz v poznávacích procesech. Dítě nemá zpočátku přesně ucelenou představu o skutečnosti věcí kolem sebe, proto je potřeba mu nabízet širokou škálu podnětů pro jeho celkový rozvoj. Učí se mimo jiné vnímat barevné odstíny, vyvíjí se jim sluchové vnímání, které je spojeno s počátky hudební výchovy a samozřejmě je důležité, aby také začaly chápat třetí rozměr. Základní způsob seznamování se s věcmi je přímým poznáváním a manipulací s předměty. A řeč je spojována se smyslovou zkušeností. To vše je vlastně obsaženo v divadelním představení, proto je divadlo dobrý nástroj k tomuto naplnění. (MLEJNEK, 1986, s. 60)

Marie Vágnerová ještě zdůrazňuje, že v poznání dítěte okolního světa pomáhá jeho představivost. Fantazijně zpracovává informace, které ještě není schopno logicky pojmout a dochází tak k intuitivnímu myšlení. (VÁGNEROVÁ 2012, s. 173)

5.2 DIVADELNÍ INSCENACE A HRA V PŘEDŠKOLNÍM VĚKU

Jak už je výše uvedeno, jevištní dílo by mělo být pro dítě předškolního věku bohaté na podněty a mělo by vycházet ze hry, která rozvíjí dětské emoce a poznání. Hra je nenásilná spontánní činnost, která nabízí dítěti citový prožitek a radost, podporuje diváckou představivost, fantazii a obrazotvornost, což je právě v předškolním věku velice důležité.

Každá hra má svá pravidla, která jsou nepsaná nebo jsou psaná jako metodický návod, jenž není závazný, protože mohou být změněny nebo vytvořeny jiné variace pravidel. „Hra na divadle má „pravidla“ velmi volná, proměnlivá, neustále tvůrčím způsobem obměňovaná podle dobových nároků na divadlo, podle typu, stylu, směru či oboru nebo žánru, ale také podle individuality tvůrce a jeho konkrétních tvůrčích záměrů v té které situaci. Všechna jsou dána zacílením divadla k divákovi, který vždy musí vidět a slyšet, hra vždy musí vyvolat jeho zájem a upoutat pozornost, sdělovat mu něco pro něj důležitého atd.“ (MACHKOVÁ 2007, s. 35)

6 POHÁDKA

„V pohádkách, které jsem slýchal v dětství, spočívá hlubší význam než v pravdě, kterou učí život.“

Piccolomini

Jelikož je pohádka nejčastější zpracovávané téma pro divadelní inscenace určené pro předškolní věk, věnuji se jí ve své práci trochu podrobněji. Ve slovníku literární teorie stojí, „že pohádka je prozaický žánr ústní lidové slovesnosti, jehož vyprávění podává objektivní realitu jako nadpřirozenou s naivní přirozeností, jako by bylo vše skutečné. Přes svoji fiktivnost tak zpravidla postihuje některé základní lidské touhy, etické normy a obecné životní pravdy. Pohádkový styl je omezen na okruh standardizovaných prostředků, umožňujících plynulost vypravěčské improvizace a plnicích často původně symbolicko-magické funkce: ustálené vstupní a závěrečné formule, ustálené přirovnání a přívlastky, trojitě opakování a odbočky.“ (VLAŠÍN 1984, s. 281)

Obecně vzato, pohádky nebyly vždycky určené pro děti. V dobách, kdy se tyto původní příběhy objevovaly pouze z úst vypravěčů, naslouchali jim hlavně dospělí, stejně jako dnes děti. Proto by nás neměly zaskočit jak náměty, tak jejich zpracování. Drsnost, ba někdy i krutost lidského světa nebyla tenkrát pro děti tajemstvím, protože ony už tehdy tušily, nebo jim to alespoň nebylo utajováno, že život není jen procházkou růžovou zahradou. Zdá se, že i dítě chápalo a chápe do dnes, že pohádka není reálný popis

skutečného světa kolem nás. Přesto, nebo právě proto se rády nechávají strhnout svou fantazií, aby mohly prožít pohádkový příběh naplno. (RICHTER 2006, s. 26)

Žánr všech pohádek má svůj původ v pohádce lidové. Lidová pohádka je typickým představitelem umění usilujícím o shrnutí a stvrzení celkové zkušenosti našeho světa, o jeho sdílení s druhými a v konečném důsledku i o ztotožnění se s těmi, komu má být sdělována. Dominuje v ní snaha o srozumitelnost, se kterou souvisí i typovost jejích postav a situací, jednoznačnost a všeobecná platnost základních hodnot. „Na druhém pólu k této funkci folklóru pak stojí autorské umění chápané jako snaha o maximální individualitu, originalnost, jedinečnost.“ (RICHTER 2006, s. 28)

Pohádky vedou dítě k objevování sebe samého a naznačují mu, jaké zkušenosti bude potřebovat do budoucnosti. Dávají mu naději, že i přes nepřízeň osudu je dobrý život dosažitelný.

Časem pohádky nabyly schopnosti sdělovat zároveň zjevné i skryté významy a tím promlouvat současně ke všem rovinám lidské osobnosti. „Podle psychoanalytického modelu obsahují důležitá sdělení pro vědomou, předvědomou a nevědomou mysl, ať funguje v daném okamžiku na kterékoli úrovni. Tím, že pojednávají o všeobecných lidských problémech a zejména těch, které zaměstnávají dětskou mysl.“ (BETTELHEIM 2000, s. 10)

Pohádka byla posluchači, tak jako každé vyprávění, určitým způsobem dotvářena. Podle reakce si mohl vypravěč vyprávěný příběh či pohádku různě upravovat. Dobrý vypravěč reagoval na odezvu smíchu, napětí či dojetí nebo na zapojování konkrétních souvislostí. (RICHTER 2006, s. 28)

6.1 RYSY POHÁDEK

Pohádka se pohybuje na hranici mezi možným a nemožným: „bylo – nebylo“, odehrává se v neurčitým čase, „před dávnými a dávnými časy“, „jednou, kdysi dávno, když ještě ryby mluvily“, anebo alespoň „za časů ušatých čepic“ a na neurčitém místě: „Za devaterými horami a devaterými řekami“, takže nám tím ukazuje svoji nereálnost. V pohádce se také klade důraz na absolutní protiklady: dobro - zlo, krása - ošklivost, mládí

- stáří, spravedlnost - nespravedlnost či život a smrt atd. A proto právě pohádky jsou pro děti jako stvořené, protože dítě chápe a vidí svět v protikladech. (RICHTER 2006, s. 29)

Jedním z nejvýznamnějších a nejzřetelnějších rysů pohádky je její vysoká mravní hodnota. Tím se pohádka stává jakýmsi prostředkem k vyhodnocení a pochopení dobra a zla. „Představa života, optimismus a víra v život, jež pohádku charakterizují, je jedním ze základních projevů lidského ducha, který rád opouští život skutečný a uchyluje se do světa smyšleného, kde si vytváří lepší životní podmínky.“ (LUŽÍK 1944, s. 24)

Pohádky se poznají podle toho, že v nich žijí nadpřirozené bytosti jako například draci, proti nimž však bojují princové, kteří naštěstí disponují kouzelnými pomůckami, například meči nebo prsteny, kterými je dokáží porazit. Objevují se v nich mluvící koně nebo další vybavení, které jim pomáhá ve vítězství dobra nad zlem. Můžeme v nich vidět hovořit vlky, jeleny, ba dokonce i stromy. Prostě a jednoduše v pohádkách se může objevit cokoli a v jakékoliv formě, vše, co fantazie dovolí. (RICHTER 2006, s. 26)

Další specifickou stránkou pohádky je to, že je bez kontextu, což znamená, že má svůj začátek a jasný konec. Žádné „předtím“ nebo „potom“ není. A také musí mít svůj optimistický řád. Každopádně jde v pohádce o to, aby se i přes všechny úskalí dobral děj ke zdárnému konci. (RICHTER 2006, s. 32)

6.2 ROZDĚLENÍ POHÁDEK

Luděk Richter ve své knize O divadle (nejen) pro děti poukazuje na jedno z možných rozdělení pohádek, které je jednoduché a přehledné. Jedná se o **kouzelnou (fantastickou) pohádku**, která se často pohybuje v mezních situacích života jako je ohrožení a smrt, nebo naopak zrození, okamžik dospívání, rozhodující čin a naplnění života. Obvykle to má spojení s cestou či jiným utrpením a pro mládence je nezbytná statečnost prokázaná určitým bojem. Dále je zapotřebí dobré srdce, ve kterém je zakotvena pravá láska. „Je-li souzeno, aby se Růženka v osmnácti letech píchla o trn, nezabrání tomu ani královští rodiče, a probudí ji až ten pravý princ.“ (2006, s. 26-27)

Zvířecí pohádky jsou příbuznými bajek. Na rozdíl od bajek neobsahují ponaučení, nýbrž příběh sám o sobě vychází z vlastností, které člověk zvířatům přisuzuje. Například lstivý vlk nikdy nedokáže to, co chytrá liška a také třeba chamtivého kohoutka může zachránit před smrtí jen trpělivá a obětavá slepička.

V **pohádkách legendárních** se vypráví o lidech, kteří chybovali a pak podstoupili neuvěřitelná trápení. Ale díky pokoře a pokání došlo ke smíření, i u těch, kteří díky pýše a nerozumu dopadli přesně naopak. Když se třeba někdo nemoudře pokusil polapit smrt, ale nakonec zjistil, že život bez smrti být nemůže.

Pohádky ze života se někdy dále dělí na novelistické (zvané též bytové) a žertovné. Ty první by se daly přiřadit k pohádkám legendárním. Ty druhé, zvané též humorky, mají i se svou nadsázkou blízko k rozsáhlejším anekdotám. (RICHTER 2006, s. 27)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

V teoretické části jsem věnovala pozornost divadlu jako takovému. Kde a proč vzniklo, jakým způsobem se vytvářelo v českých zemích, jaká divadla pro děti předškolního věku existují, jaké má divadlo složky a také jsem se zabývala divadelními inscenacemi, které jsme si podrobně vysvětlili a popsali, jak vlastně vznikají a proč jsou důležité pro dětského diváka.

V praktické části představuji prostřednictvím výzkumného šetření plzeňské divadelní soubory, které aktuálně existují a hrají pro předškolní děti. To znamená, že se nezabývám soubory, které v Plzni hrály v minulosti, ať už byly jakkoliv slavné, ale mé zaměření se týkalo pouze divadelními soubory, které jsou činné dnes.

1 CÍL VÝZKUMU

Cílem výzkumu je zmapování všech divadelních souborů v Plzni, které momentálně v roce 2016 hrají pro předškolní děti, kromě toho práce pojednává o dalších potřebných informacích, které jednotlivé soubory charakterizují. Vzhledem k mé herecké praxi v Divadle Propadlo jsem sbírala informace prostřednictvím kolegů, se kterými se často setkávám. Soubory, které jsem osobně neznala, jsem vyhledala na internetových stránkách či jsem se s nimi snažila spojit na základě kontaktů doporučení, které mi poskytli herečtí přátelé. Předmětem výzkumu byla jejich domovská scéna, pokud vůbec nějakou mají, jaké prostředky používají při svých divadelních inscenacích a jaká témata nejčastěji zpracovávají.

V neposlední řadě jsem si sama udělala subjektivní názor při zhlédnutí jednotlivých divadelních souborů při jejich konkrétních představeních pro děti.

2 POPIS VÝZKUMNÝCH METOD

Při výzkumném bádání jsem využila metodu dotazníkového šetření. Dotazník jsem si vybrala proto, že je asi nejrozšířenější pedagogickou technikou a jeho podstatou je

zjištění informací a dat o respondentovi, jeho názorech a postoje k problémům. I když se dotazník uvádí do kvantitativního výzkumu, jehož zdrojem mají být pouze objektivní a přesné zkoumání edukační reality, tak vzhledem k mému cíli se dotýkám i kvalitativního výzkumu, jež označuje různé přístupy k podrobné analýze dat a je pro můj konečný záměr nejučinnější.

V dotazníku jsem použila všechny základní typy otázek. Uzavřené otázky, kdy si respondent musel vybrat z jasně daných odpovědí. Dále mám otázky polo uzavřené, kde měl respondent na výběr různé varianty odpovědí, ale musel u nich dodat určité vysvětlení. A na závěr jsem použila otázky otevřené, u kterých bylo možno odpovídat v plné volnosti vyjádření. (SKUTIL, KŘOVÁČKOVÁ 2006, s. 20-24)

Využila jsem dotazník vlastní konstrukce, kde jsem si sestavila soubor konkrétních otázek. Snažila jsem se otázky formulovat jasně, aby jim všichni respondenti rozuměli a neměli problém s jeho vyplněním.

2.1 VÝZKUMNÝ VZOREK

Výzkumný vzorek tvoří plzeňské divadelní soubory, které svoji tvorbu zaměřují i (případně výhradně) na děti předškolního věku. Abych tento vzorek dala vůbec dohromady, musela jsem splnit důležitou část mého výzkumného cíle. To znamená, jak už bylo řečeno, nejprve jsem oslovila soubory, které znám osobně, dále se pokusila najít nové soubory na internetu a pro kontrolu, abych na nikoho nezapomněla, jsem dala do dotazníku otázku týkající se znalosti dalších souborů.

Zjištěné divadelní soubory či herecké spolky bych Vám ráda nyní podrobněji představila:

- Divadlo Alfa
- Divadlo Josefa Kajetána Tyla (DJKT)
- Divadlo Propadlo Plzeň
- Loutkové divadlo V Boudě Plzeň z. s.

- Loutkové divadlo Špalíček z. s.
- Divadelní spolek Jezírko
- Nána divadélko,
- Divadýlko Kuba z. s.
- Divadélko Meluzína
- Divadlo Střípek z. s.
- Divadlo Dráček,
- Divadlo Hra
- Loutkové divadélko Vodníček

2.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY

Výzkumných otázek v dotazníku je celkem 14. Na základě získaných odpovědí od jednotlivých souborů jsem zjistila, jaký je přesný název jejich divadla a jaký druh představují. Což znamená, zda jsou divadlem loutkovým, činoherním, popřípadě kombinací obojího. Dále, kolik mají soubory členů, kolik herců je potřeba v jedné inscenaci a jak často a kde divadelní spolky hrají. Předmětem výzkumu bylo i zjištění, jaká část divadel v Plzni je na úrovni profesionální či amatérské. Následující otázky byly pro získání informací, komu jsou především určeny jejich divadelní inscenace a z jaké procentuální části jsou určeny přímo pro předškolní děti. Nakonec jsem se zaměřila na témata, která divadla ve svých představení zpracovávají, jak dlouho trvá nacvičení jednotlivé inscenace a jak často v týdnu probíhají zkoušky. Samozřejmě jsem chtěla také vědět, jakým způsobem mají v divadelních hrách vyřešenou vizuální neboli scénickou a hudební složku.

3 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Pro přehlednost vyhodnocení jsem dotazníkové odpovědi uvedla zpracované v tabulce, popsala jsem dané výsledky, které jsem se analyzovala a doplnila o kvalitativní

přínos v rámci zjištění při výzkumném bádání. Vzhledem k některým otázkám, které byly spíše kvantitativního rázu, uvádím pro zajímavost přehledný graf zjištěných informací.

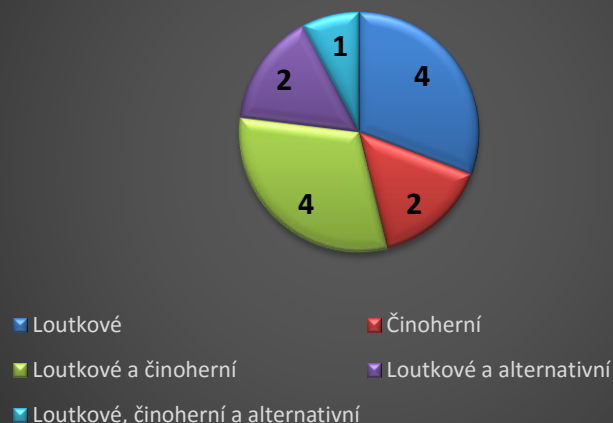
Otázka číslo 1:

„Jaký žánr divadla představujete? (Loutkové divadlo, činoherní divadlo...)“

Divadlo Alfa	loutkové
Divadlo Josefa Kajetána Tyla (DJKT)	činoherní
Divadlo Propadlo Plzeň	činoherní
Loutkové divadlo V Boudě Plzeň z. s.	loutkové a alternativní divadlo
Loutkové divadlo Špalíček z. s.	loutkové
Divadelní spolek Jezírko	činoherní i loutkové
Nána divadélko	činoherní i loutkové
Divadýlko Kuba z. s.	činoherní, loutkové a alternativní divadlo
Divadélko Meluzína	činoherní i loutkové
Divadlo Střípek z. s.	loutkové
Divadlo Dráček	loutkové a alternativní divadlo
Divadlo Hra	činoherní i loutkové (využití postupů tvořivé dramatiky)
Loutkové divadélko Vodníček	loutkové

Ze získaných odpovědí na první otázku vyplývá, že v Plzni existuje 5 divadelních souborů, které se zaměřují výhradně na loutkové divadlo, 2 divadla hrají pouze činoherně bez loutek a zbývajících 8 divadel používá kombinaci obou druhů. Loutkové divadlo v Boudě, Divadýlko Kuba a Divadlo Dráček připisují ve své tvorbě i alternativní divadlo a dokonce Divadlo Hra využívá ve svých divadelních inscenacích tvořivou dramatiku.

Druhy jednotlivých divadel - počet

Graf č. 1

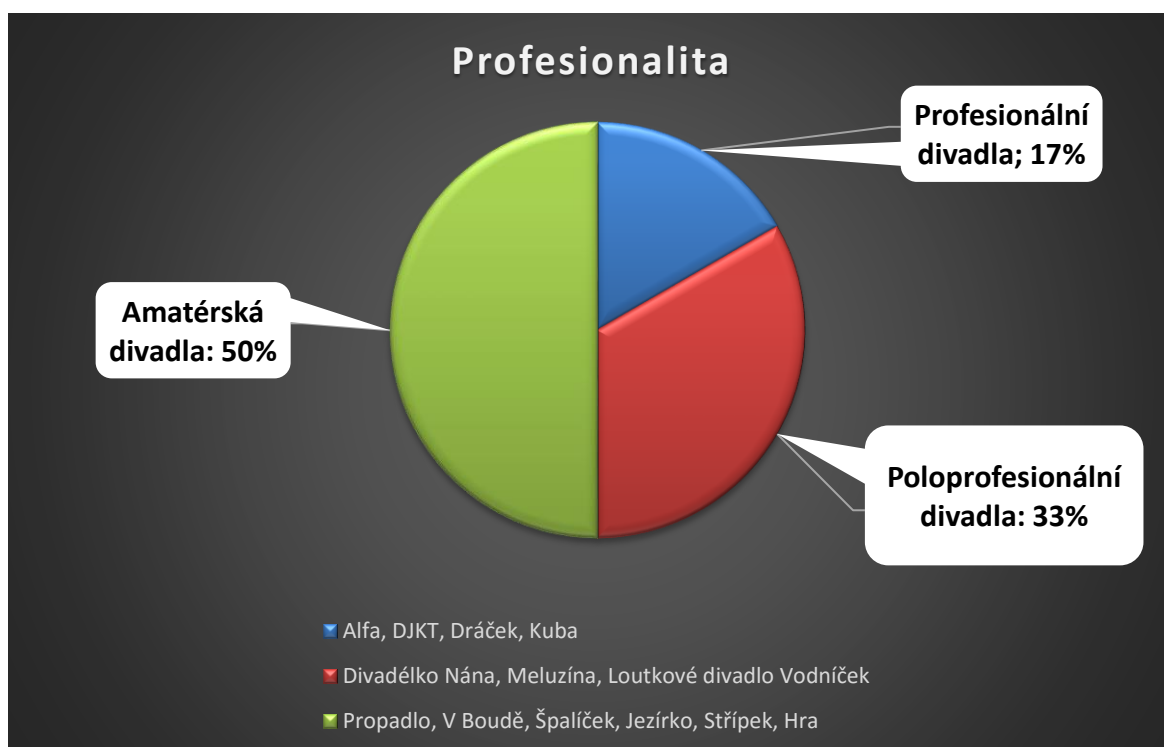
Otázka číslo 2:

„Jste souborem profesionálním, poloprofesionálním nebo amatérským? (z hlediska obživy – profesionálním souborem v tomto případě rozumějme soubor, který se svojí divadelní produkcí živí, poloprofesionální soubor se jí živí částečně a členové amatérských souborů mají jako zdroj obživy jinou činnost.)“

Divadlo Alfa	profesionální
Divadlo Josefa Kajetána Tyla (DJKT)	profesionální
Divadlo Propadlo Plzeň	amatérský
Loutkové divadlo V Boudě Plzeň z.s.	amatérský
Loutkové divadlo Špalíček z.s.	amatérský
Divadelní spolek Jezírko	amatérský
Nána divadélko	poloprofesionální
Divadýlko Kuba z.s.	profesionální
Divadélko Meluzína	poloprofesionální
Divadlo Střípek z.s.	amatérský
Divadlo Dráček	profesionální

Divadlo Hra	amatérský
Loutkové divadélko Vodníček	Poloprofesionální

Z této otázky jsem odhalila, že profesionální divadla jsou u nás v Plzni čtyři, a to Divadlo Alfa, DJKT, Divadlo Dráček a Divadýlko Kuba. Divadlo Alfa se v Plzni považuje za hlavní profesionální divadlo pro děti, ale samozřejmě hraje i pro dospělé. Naopak naše plzeňské nejznámější divadlo J. K. Tyla je na profesionální úrovni hlavně díky inscenacím pro dospělé a až v poslední době se začíná zajímat i o dětského diváka. Za poloprofesionální z hlediska obživy se sice považuje Divadélko Nána, ale jeho představitelka je původně z profesionální Alfy. Za další poloprofesionály se považuje Meluzína a Loutkové divadlo Vodníček. Zbytek divadel je čistě amatérských, tudíž hrají pouze pro radost. Tzn., že touha dospělých udělat radost dětem je vlastně jejich koníčkem a osobní realizací. Ráda bych zmínila Divadlo V Boudě, které je sice amatérské, ale jejich představení jsou na vysoké a dalo by se říci i na profesionální úrovni.

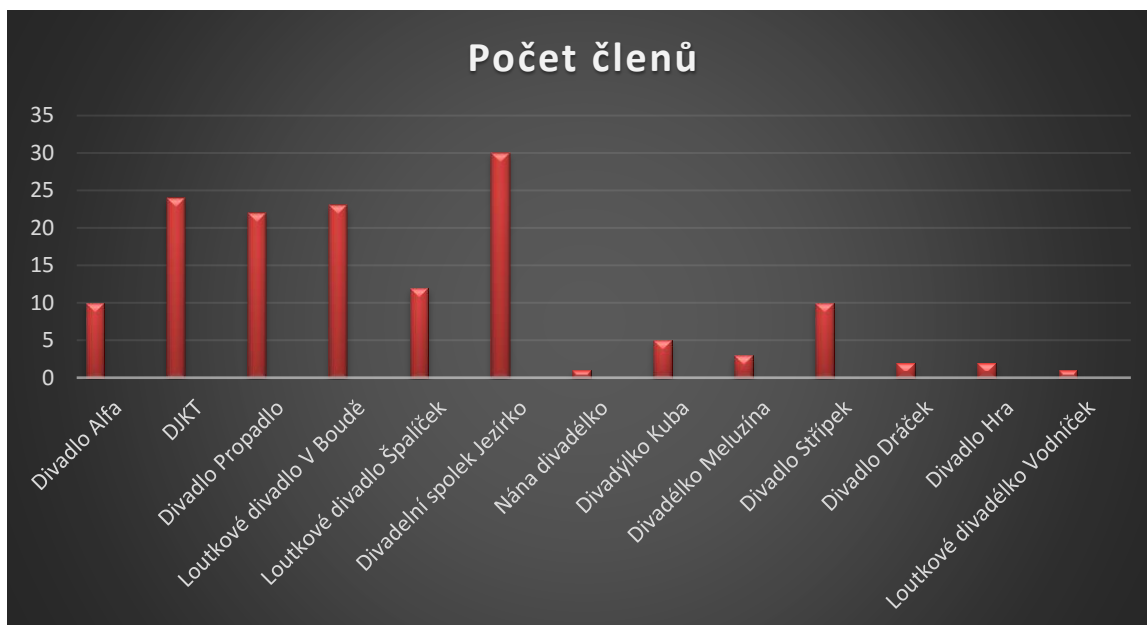
Graf č. 2

Otázka číslo 3:

„Kolik má Váš soubor členů?“

Divadlo Alfa	10
Divadlo Josefa Kajetána Tyla (DJKT)	24
Divadlo Propadlo Plzeň	22
Loutkové divadlo V Boudě Plzeň z. s.	23
Loutkové divadlo Špalíček z. s.	12
Divadelní spolek Jezírko	30
Nána divadélko	1
Divadýlko Kuba z. s.	5
Divadélko Meluzína	3
Divadlo Střípek z. s.	10
Divadlo Dráček	2
Divadlo Hra	2
Loutkové divadélko Vodníček	1

Rozborem získaných informací, tak nejvíce členů bychom našli u Divadla Jezírko, které má celkem 30 členů a na druhé straně jsme zjistili, že Divadélko Nána a Loutkové divadélko Vodníček si vystačí pouze s jedním členem. Ostatní divadla se pohybují v rozpětí od 2 až 24 členů. Po rozebrání zjišťujeme, že nejméně členů mají hlavně divadelní soubory, které se tím živí. Protože, kdyby jich bylo více, tak se divadlem samozřejmě neuživí. V tomto smyslu neberu v úvahu velká divadla, jako jsou Alfa a DJKT.

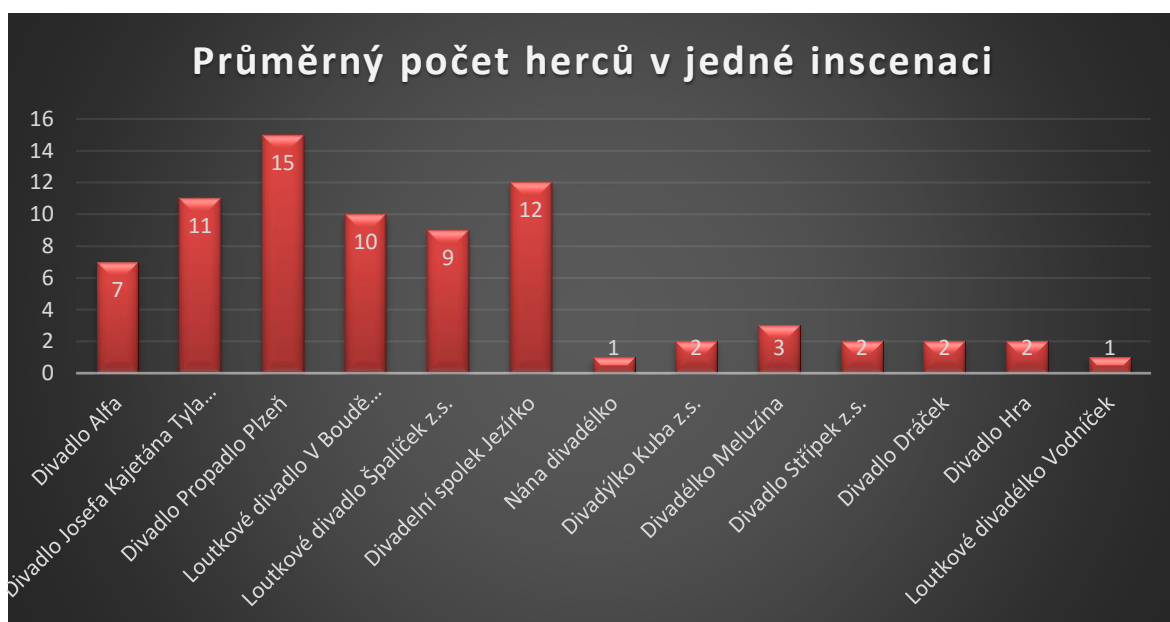
Graf č. 3

Otázka číslo 4:

„Kolik členů obvykle hraje v jedné inscenaci?“

Divadlo Alfa	4-10 (průměrně 7)
Divadlo Josefa Kajetána Tyla (DJKT)	2-20 (průměrně 11)
Divadlo Propadlo Plzeň	8-22 (průměrně 15)
Loutkové divadlo V Boudě Plzeň z. s.	5-15 (průměrně 10)
Loutkové divadlo Špalíček z. s.	9
Divadelní spolek Jezírko	4-20 (průměrně 12)
Nána divadélko	1
Divadýlko Kuba z. s.	2
Divadélko Meluzína	3
Divadlo Střípek z. s.	2-3 (průměrně 2)
Divadlo Dráček	2
Divadlo Hra	2
Loutkové divadélko Vodníček	1

Už z předchozí otázky jednoznačně vyplývá, že jednočlenné soubory hrají v divadelních inscenacích samy. Jedná se o Divadélko Nána a Loutkové divadélko Vodníček. Dále je z tabulky patrné, že většina divadel hraje v divadelních inscenacích po dvou či třech hercích. U divadel Alfa, DJKT, Propadlo, V boudě, či v Jezírku si může při jednom divadelním představení zahrát až 22 herců, což třeba u souboru Propadlo je obdivuhodné vzhledem k tomu, že hrají v malém divadle Dialog.

Graf č. 4

Otázka číslo 5:

„Jak často hrajete?“ (za měsíc)

Divadlo Alfa	10-20 (průměrně 15)
Divadlo Josefa Kajetána Tyla (DJKT)	15-25 (průměrně 20)
Divadlo Propadlo Plzeň	1-3 (průměrně 2)
Loutkové divadlo V Boudě Plzeň z. s.	4-6 (průměrně 5)
Loutkové divadlo Špalíček z. s.	1
Divadelní spolek Jezírko	1
Nána divadélko	8-12 (průměrně 10)

Divadýlko Kuba z. s.	22-24 (průměrně 23)
Divadélko Meluzína	4-6 (průměrně 5)
Divadlo Střípek z. s.	1
Divadlo Dráček	20
Divadlo Hra	10-20 (průměrně 15)
Loutkové divadélko Vodníček	4-8 (průměrně 6)

Dle očekávání hrají nejčastěji profesionální divadla, která se hraním divadelních představení živí. Jedná se o Divadlo Alfa, DJKT, Kuba a Dráček. U poloprofesionálů jako divadlo Meluzína, Vodníček a Nána se pohybuje četnost představení za měsíc od 4 do 12. A samozřejmě amatérská divadla hrají nejméně. Pro zajímavost bych uvedla, že i když je Divadlo Hra divadlem amatérským, dalo by se říci, že počet představení je na úrovni profesionálních divadel.

Graf č. 5

Otázka číslo 6:

„Kde hrajete? (Hrajete-li na různých místech, uveďte je prosím v pořadí od nejfrekventovanějších)“

Divadlo Alfa	Alfa (domácí scéna), Liberec, Praha, Karlovy Vary, Hradec Králové (celá ČR a zahraničí)
Divadlo Josefa Kajetána Tyla (DJKT)	Velké divadlo, Malá scéna, Nová scéna DJKT (domácí scéna)
Divadlo Propadlo Plzeň	Divadlo dialog (domácí scéna), Kbele Heřmanova Huť, Třemošná, Nepomuk, atd.
Loutkové divadlo V Boudě Plzeň z. s.	Divadlo v Boudě (domácí scéna), celá ČR
Loutkové divadlo Špalíček z. s.	Divadlo Špalíček (domácí scéna)
Divadelní spolek Jezírko	Celá ČR, Divadlo Dialog, Šeříkovka
Nána divadélko	MŠ či kulturní zařízení po celé ČR
Divadýlko Kuba z. s.	MŠ, ZŠ, kulturní zařízení po celé ČR
Divadélko Meluzína	Měšťanská beseda Plzeň, Muzeum strašidel, MŠ
Divadlo Strípek z. s.	MŠ či kulturní zařízení po celé ČR
Divadlo Dráček	Kdekoliv v západních Čechách
Divadlo Hra	MŠ západní Čechy
Loutkové divadélko Vodníček	MŠ, festivaly a kulturní akce kdekoliv

Z této otázky jsme se dozvěděli, že Divadlo Alfa, DJKT, Divadlo Propadlo, Loutkové divadlo V Boudě a divadlo Špalíček hrají především na své domácí scéně, kterou najdeme v Plzni. Všechna ostatní divadla se shodla, že hrají různě po České republice, ať už je to v mateřských školách, základních školách či při různých kulturních akcích a festivalech.

Otázka číslo 7:**„Komu jsou zejména určeny Vaše divadelní hry?“**

Divadlo Alfa	MŠ, ZŠ, SŠ, dospělým
Divadlo Josefa Kajetána Tyla (DJKT)	Divákům všech generací
Divadlo Propadlo Plzeň	Divákům od 3let do 100 let
Loutkové divadlo V Boudě Plzeň z. s.	Dětský divák od 3 let
Loutkové divadlo Špalíček z. s.	Dětský divák od 3 let
Divadelní spolek Jezírko	Hlavně dospělým, částečně dětem
Nána divadélko	Dětem předškolního věku
Divadýlko Kuba z. s.	MŠ, ZŠ – první stupeň
Divadélko Meluzína	Dětský divák od 3 let
Divadlo Strípek z. s.	Dětem předškolního a mladšího věku
Divadlo Dráček	Dětský divák od 3 let
Divadlo Hra	Dětem předškolního věku
Loutkové divadélko Vodníček	Dětem předškolního věku

Kromě DJKT, divadla Alfa, divadla Propadlo a divadla Jezírko, které hrají i pro dospělé, tak všechny zbývající soubory hrají dětem od tří let výše.

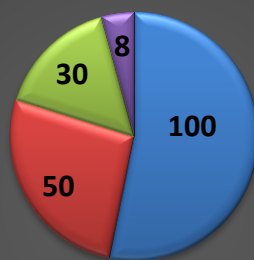
Otázka číslo 8:

„Jaká část Vaší inscenační tvorby je určena především pro předškolní děti?
(Přibližně v %)“

Divadlo Alfa	50%
Divadlo Josefa Kajetána Tyla (DJKT)	8%
Divadlo Propadlo Plzeň	50%
Loutkové divadlo V Boudě Plzeň z. s.	100%
Loutkové divadlo Špalíček z. s.	100%
Divadelní spolek Jezírko	30%
Nána divadélko	100%
Divadýlko Kuba z. s.	50%
Divadélko Meluzína	50%
Divadlo Střípek z. s.	100%
Divadlo Dráček	50%
Divadlo Hra	100%
Loutkové divadélko Vodníček	100%

Tvorbě inscenací pro předškolní děti se stoprocentně věnují divadla V Boudě, Špalíček, Divadýlko Nána, Střípek, Hra a Loutkové divadlo Vodníček, což je skoro polovina všech plzeňských divadelních souborů. Na padesáti procentech se umístili divadla Alfa, Propadlo, Kuba, Meluzína, Dráček, která hrají buď i pro starší děti či pro dospělé. Divadlo Jezírko se spíše věnuje dospělým divákům. A s nejmenším počtem představení pro děti se umístilo Divadlo J. K. Tyla, které se věnuje tvorbě pro předškolní děti minimálně.

Tvorba inscenací pro předškolní děti (%)

- Loutkové divadlo V Boudě, Špalíček, Nána divadélko, Střípek, Hra, Vodníček
- Alfa, Propadlo, Kuba, Meluzína, Dráček
- Divadelní spolek Jezírko
- Divadlo J. K. Tyla

Graf č. 6

Otázka číslo 9:

„Jaká témata v inscenacích určených především předškolním dětem nejčastěji zpracováváte?“

Divadlo Alfa	Příběhy z pohádek
Divadlo Josefa Kajetána Tyla (DJKT)	Klasické pohádky, Plzeňské pověsti (Př. K. J. Erben – Živá voda)
Divadlo Propadlo Plzeň	Klasické pohádky
Loutkové divadlo V Boudě Plzeň z. s.	Klasické pohádky
Loutkové divadlo Špalíček z. s.	Klasické pohádky
Divadelní spolek Jezírko	Klasické pohádky
Nána divadélko	Pohádky
Divadýlko Kuba z. s.	Kamarádství, lenost, strach, zdraví strava, láska, odvaha, moudrost atd.
Divadélko Meluzína	Klasické pohádky, jakákoliv témata, která jsou hravá a poučná
Divadlo Střípek z. s.	Moderní pohádky
Divadlo Dráček	Kamarádství, správné chování, dobré

	návyky, láska, přátelství atd.
Divadlo Hra	Pohádky
Loutkové divadélko Vodníček	Klasické, vodnické pohádky

Prakticky kromě Divadýlka Kuba a divadla Dráček, která zpracovávají různá témata, tak všechny soubory zpracovávají víceméně pohádky. Ať už jsou to pohádky klasické, moderní či vlastní tvorba.

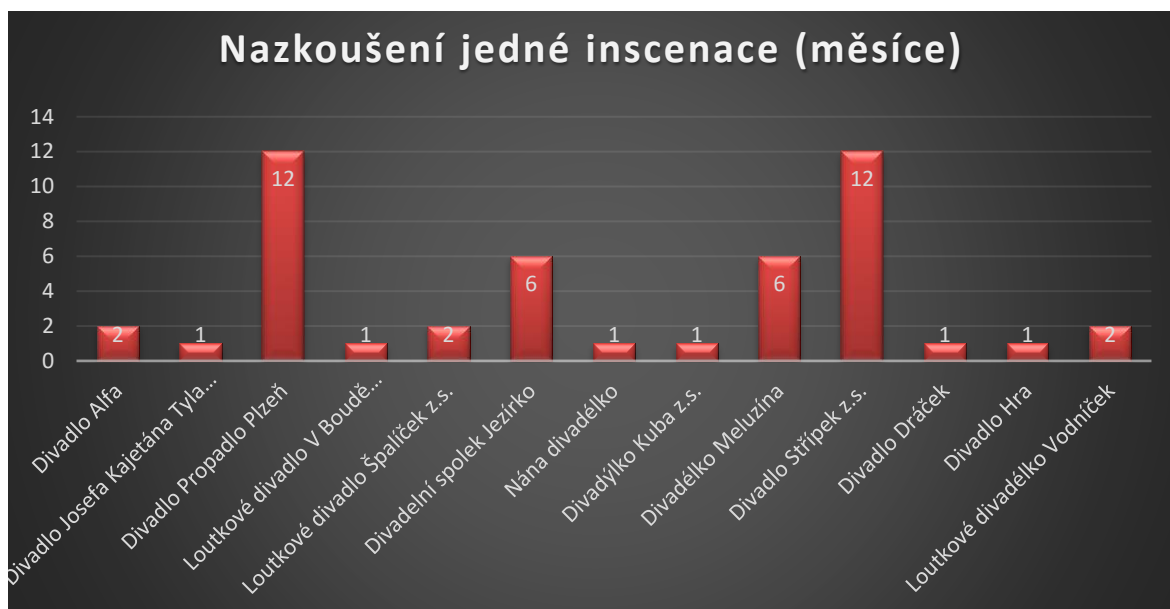
Otázka číslo 10:

„Jak dlouho trvá zkoušení jedné inscenace?“

Divadlo Alfa	2 měsíce
Divadlo Josefa Kajetána Tyla (DJKT)	1 měsíc
Divadlo Propadlo Plzeň	12 měsíců
Loutkové divadlo V Boudě Plzeň z. s.	1 měsíc
Loutkové divadlo Špalíček z. s.	2 měsíce
Divadelní spolek Jezírko	6 měsíců
Nána divadélko	1 měsíc
Divadýlko Kuba z. s.	3 dny až 1 měsíc
Divadélko Meluzína	6 měsíců
Divadlo Strípek z. s.	12 měsíců
Divadlo Dráček	1 měsíc
Divadlo Hra	1 měsíc
Loutkové divadélko Vodníček	2 měsíce

Jako nejmenší časový úsek pro zkoušení jedné inscenace bereme 3 dny až jeden týden, což uvedli členové divadla Dráček, Hra a Divadýlko Kuba, které uvedlo, že připravuje představení 3 dny až 1 měsíc. A jeden měsíc dále zkouší divadla DJKT, V Boudě a Nána divadélko. Dva měsíce zkouší divadlo Alfa, Špalíček a Vodníček. Půl

roku uvedla divadla Jezírko a Meluzína. A nejdéle zkouší divadla Propadlo a Střípek, kterým to trvá celý rok.

Graf č. 7

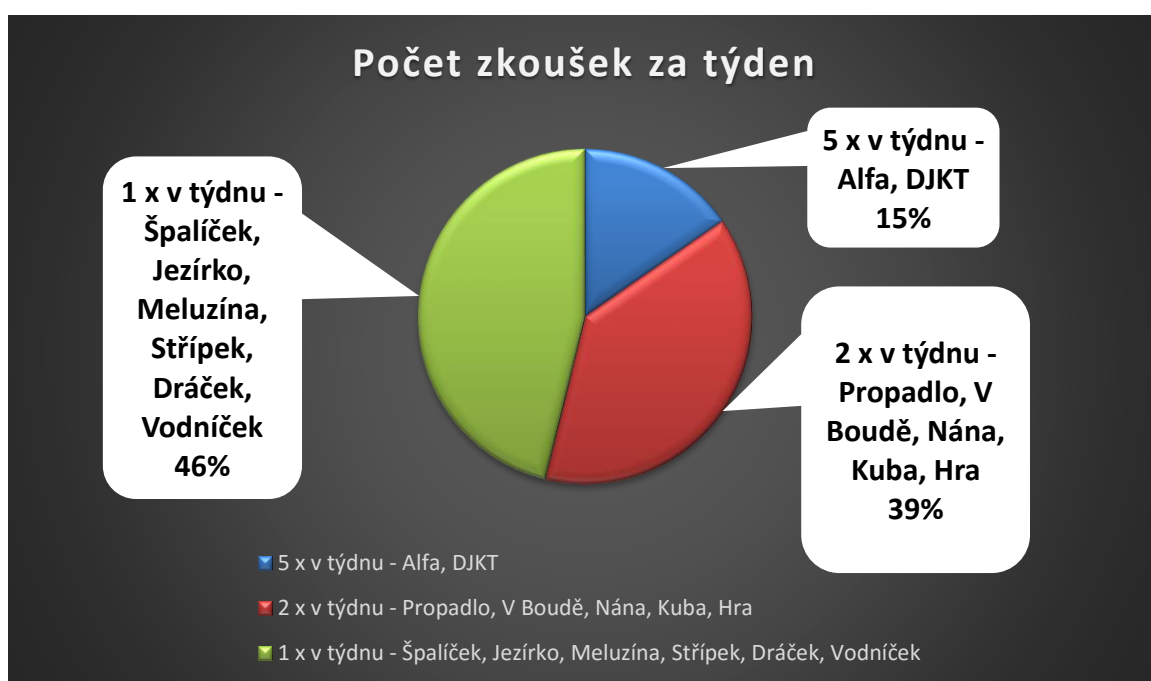
Otázka číslo 11:

„Jak často zkoušíte?“

Divadlo Alfa	5x týdně
Divadlo Josefa Kajetána Tyla (DJKT)	5x týdně
Divadlo Propadlo Plzeň	2x týdně
Loutkové divadlo V Boudě Plzeň z. s.	2x týdně
Loutkové divadlo Špalíček z. s.	1x týdně
Divadelní spolek Jezírko	1x týdně
Nána divadélko	2x týdně
Divadýlko Kuba z. s.	2x týdně
Divadélko Meluzína	1x týdně
Divadlo Střípek z. s.	1x týdně

Divadlo Dráček	1x týdně
Divadlo Hra	2x týdně (před premiérou denně)
Loutkové divadélko Vodníček	1x týdně

Nejčastěji zkusí divadla Alfa a DJKT a to pětkrát do týdne. Dvakrát týdně se scházejí na zkoušky divadla Propadlo, V Boudě, Nána divadélko, Kuba a divadlo Hra, které uvedlo, že pokud mají před premiérou, tak zkusí denně. A nakonec jedenkrát týdně zkusí divadla Špalíček, Jezírko, Meluzína, Střípek, Dráček a Loutkové divadélko Vodníček.

Graf č. 8

Otázka číslo 12:

„Jak řešíte scénickou výpravu Vašich inscenací?“

Divadlo Alfa	Spolupráce se scénografy dle režiséra
Divadlo Josefa Kajetána Tyla (DJKT)	Dle náročnosti scény a podle rozpočtu spolupráce se scénografy
Divadlo Propadlo Plzeň	Vlastní zpracování a výroba (spolupráce i s profesionály např. Jaroslav Pleskal)
Loutkové divadlo V Boudě Plzeň z. s.	Fundus souboru, svépomoc, popřípadě

	spolupráce se scénografkou D. Nesvedová
Loutkové divadlo Špalíček z. s.	Fundus souboru, vlastní výroba
Divadelní spolek Jezírko	Vlastní zpracování a výroba
Nána divadélko	Vlastní zpracování a výroba
Divadýlko Kuba z. s.	Spolupráce s výtvarníkem
Divadélko Meluzína	Vlastní zpracování a výroba
Divadlo Střípek z. s.	Vlastní zpracování a výroba
Divadlo Dráček	Vlastní zpracování a výroba
Divadlo Hra	Vlastní zpracování a výroba
Loutkové divadélko Vodníček	Vlastní zpracování a výroba

Velká profesionální divadla jako je Alfa, DJKT a Divadýlko Kuba řeší svoji scénickou výpravu se scénografy a výtvarníky podle volby režiséra. Divadlo V Boudě a divadlo Špalíček, které hrají na domácí scéně, tak vypověděli, že mají vlastní fundus souboru, dle potřeby vlastnoručně scénu dotváří a občas se najde i spolupráce s výtvarníkem. Ostatní divadla si svoji scénu vytvářejí samy.

Graf č. 9

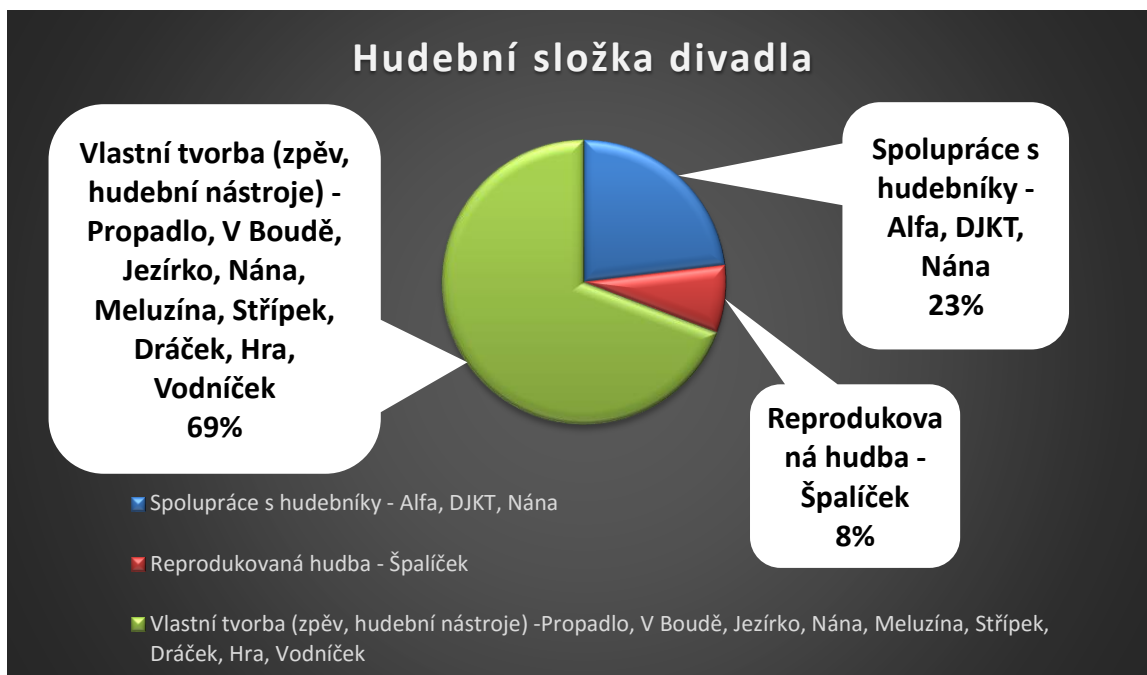

Otázka číslo 13:

„Jak řešíte hudební složku inscenací?“

Divadlo Alfa	Spolupráce s hudebníky
Divadlo Josefa Kajetána Tyla (DJKT)	Dle náročnosti scény a podle rozpočtu spolupráce s hudebníky
Divadlo Propadlo Plzeň	Vlastní tvorba – zpěv, kytara
Loutkové divadlo V Boudě Plzeň z. s.	Vlastní tvorba – zpěv, kytara, harmonika, klavír
Loutkové divadlo Špalíček z. s.	Vlastní reprodukováná hudba
Divadelní spolek Jezírko	Vlastní tvorba – zpěv, kytara, klavír
Nána divadélko	Spolupráce s profesionálními skladateli hudby a následný zpěv se natáčí ve studiu
Divadýlko Kuba z.s.	Ve většině divadelních inscenací hudba není, takže není potřeba to řešit
Divadélko Meluzína	Vlastní tvorba – zpěv, kytara
Divadlo Strípek z. s.	Vlastní tvorba – zpěv, kytara
Divadlo Dráček	Vlastní tvorba – zpěv, kytara, klavír
Divadlo Hra	Vlastní tvorba – zpěv, kytara
Loutkové divadélko Vodníček	Vlastní tvorba – zpěv, kytara, klavír

Opět se ukázalo, že velká profesionální divadla Alfa a DJKT spolupracují s různými hudebníky, které si režisér sám vybírá. Divadélko Nána se domlouvá s profesionálními skladateli hudby, kdy následně zpěv natáčí v nahrávacím studiu. Divadýlko Kuba nemá ve svých inscenacích moc hudební složky, takže není potřeba cokoliv řešit. A ostatní divadla si zase produkují při představení vlastní tvorbu, kdy většinou zpívají a hrají na hudební nástroje.

Graf č. 10

Otázka číslo 14:

„Jaké další plzeňské divadelní soubory hrající pro předškolní děti znáte?“

U této otázky jsem nepoužila tabulku ani graf, protože sloužila především jako pojistka toho, abych žádný soubor nezapomněla v mém přehledu plzeňských divadelních souborů uvést.

4 SHRnutí VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Z výzkumu shledáváme, že v Plzni je možnost navštívit či zhlédnout na objednávku představení 13 divadelních souborů. Informace o těchto souborech jsem jednotlivě uvedla v tabulkách dle odpovědí použité z dotazníků a následně jsem je popsala a uvedla v konkrétních grafech.

Dále jsem se zúčastnila různých představení, abych si udělala celkový obraz plzeňské divadelní scény určené dětskému divákovi. Navštívila jsem domovskou scénu Divadla J. K. Tyla a nahlédla jsem tak do profesionální scény, kdy operní představení „Kocour v botách“ mělo zajímavé pojetí, ale nejsem si úplně jistá, zda je pro předškolní děti pochopitelné. Dále jsem měla možnost zhlédnout různá představení v mateřské škole.

Například divadélko Nána Míly Jelínkové, která mě naprosto uchvátila svými vlastnoručně vyrobenými kulisami a loutkami, přičemž její vymyšlené pohádky a písničky k nim jsou tak ojedinělé, že musí zaujmout každého diváka, byť je jakkoli náročný. Dalším neobyčejným zážitkem byl pro mě festival loutkového divadla „Pimprlení“, který se uskutečnil 2. dubna 2016 v domovské scéně Loutkového divadla V Boudě. Na této přehlídce excelovalo z mého pohledu nejenom Divadlo Strípek, které předvedlo mimořádně vtipnou pohádku „O koblížkách“, ale rozhodně k mým favoritům patří představení „Kašpárek v zakletém hradu“, jenž bylo dílem Loutkového divadla V Boudě.

Mohu říci, že všechna další zhlédnutá představení a hry měly v sobě kus své originality a leckdy nezaujali pouze ty nejmenší, ale strhly i dospělé diváky svým humorem, neotřelostí a celkovým hereckým výkonem, který byl podpořen ať už hudebním doprovodem, nevšedním kostýmem či výpravnou scénou.

Nakonec bych si z celého srdce přála, aby tyto soubory nezanikly malou návštěvností rodičů a dětí a nadále rozdávaly svými představeními radost a potěšení.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, zda v dnešní přetechnizované společnosti mají plzeňské děti i alternativní možnost zábavy, konkrétně návštěvu kvalitního divadla. Cíl práce byl splněn prostřednictvím teoretické i praktické části.

Co znamená „kvalitní divadlo“ a jak se pozná, bylo součástí teoretické části práce. Zaměřila jsem se na divadelní pojmy jako je divadelní inscenace, loutkové, čínoherní a alternativní divadlo. Zabývala jsem se jednotlivými divadelními prostředky, které jsou na jevišti pro vytvoření divadelního představení nezbytné. Důležitou součástí jsou i pozitiva a negativa divadelních inscenací pro dětského diváka. Uvedla jsem, čím je specifický, nejenom charakteristiku předškolního období, ale také jsem zhodnotila poznávací procesy ve vztahu k divadlu. Na konci teoretické části jsem se zaměřila na klasické téma divadelních inscenací pro předškolní děti a to pohádku.

Praktická část práce zjišťuje, jaké jsou možnosti návštěvy divadla, a proto je zaměřena na zmapování plzeňských divadelních souborů. Obsahuje informace, pod jakým názvem je v Plzni najdeme, zda jsou na profesionální či amatérské úrovni, místo jejich působení, zda mají domovskou scénu, kterou je možno navštívit a jak často je můžeme

vidět. Z výzkumu je patrné, která témata nejčastěji jednotlivá divadla zpracovávají a jaký druh divadla hrají, jestli loutkové, činoherní či jiné alternativy. Na závěr jsem se pokusila ve své práci zhodnotit jednotlivé divadelní inscenace, které jsem navštívila a tím udělat obrázek o celé plzeňské divadelní scéně hrající pro předškolní děti. Z poznatků jednoznačně vyplývá, že Plzeň se ctí zachovává odkaz celé řady velkých divadelních osobností, které odtud pocházejí, děti mají dostatek možností navštívit kvalitní divadelní představení všech možných typů.

Vzhledem k přehlednému zpracování všech informací o divadlech v Plzni, hrajících pro děti, včetně zhodnocení jejich vhodnosti pro předškolní děti, mohla by být práce využita i jako pomůcka pro rodiče nebo pedagogy mateřských škol, kteří by hledali kvalitní divadlo pro kulturní vyžití dětí.

RESUME

Cílem této bakalářské práce je zmapování plzeňských divadelních souborů hrající pro předškolní děti. Teoretická část se zabývá teorií vzniku divadla, rozvojem v českých zemích a vysvětlení základních pojmů týkajících se divadla. Dále jsem se zaměřila na vliv divadla z pohledu dětského diváka, a jak jej mohou divadelní inscenace obohatit. V praktické části jsem se zaměřila na jednotlivé soubory, u kterých jsem zjišťovala potřebné informace k vyhodnocení stavu plzeňské divadelní scény pro děti.

SUMMARY

The aim of this thesis is to describe the theatre groups of Pilsen that focus on preschool children.

The theoretical part deals with the theory of theatre, its development in the Czech Republic and with the explanation of key concepts regarding the theatre. Another theme that is described in this part is the influence of theatre on children.

The practical part focuses on particular theatre groups that provided information that were needed to evaluate the situation of theatre scene in Pilsen.

SEZNAM LITERATURY

- ADÁMEK, Vladimír. *Divadlo pro děti v Československu*. 1. vyd. Praha: Divadelní ústav, 1980, 48 s., obr. a barev. obr. příl.
- BERNARD, Jan. *Co je divadlo*. 1. vyd. Praha: SPN, 1983. Pomocné knihy pro žáky (Státní pedagogické nakladatelství).
- BETTELHEIM, Bruno. *Za tajemstvím pohádek: proč a jak je číst v dnešní době*. Překlad Lucie Lucká. Praha: Lidové noviny, 2000. Edice 21, sv. 14. ISBN 80-7106-290-1.
- BROCKETT, Oscar Gross. *Dějiny divadla*. Praha: Lidové noviny, 1999, 948 s. ISBN 80-7008-096-5.
- CÍSAŘ, Jan. *Cesty českého amatérského divadla: vývojové tendence*. Vyd. 1. Praha: IPOS, 1998. ISBN 80-706-8129-2.
- ČAPEK, Karel a Miroslav HALÍK (ed.). *Jak vzniká divadelní hra: Jak se dělá film*. 1. vyd. v Orbisu. Praha: Orbis, 1966, 127 s. Svět divadla.
- DVOŘÁK, Jan. *Alt. divadlo: slovník českého alternativního divadla*. V Praze: Pražská scéna, 2000. ISBN 80-86102-13-0.
- JOSKOVÁ, Zdena. *Almanach 1985-1986: ohlédnutí za sezónou amatérských a částečně i profesionálních divadel pro děti*. Čes. Budějovice: Krajské kulturní středisko, 98 s.
- JURKOWSKI, Henryk. *Magie loutky: skici z teorie loutkového divadla*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Studia Ypsilon, 1997, 287 s., [32] s. obrazových příloh. ISBN 80-902482-0-9.
- KLIMEŠ, Lumír. *Slovník cizích slov*. 7. vyd., V SPN vyd. 2., rozš. a dopl. Praha: SPN - pedagogické nakladatelství, 2005. ISBN 80-723-5272-5.
- LUŽÍK, Rudolf. *Pohádka a dětská duše: několik poznámek k problematice lidové pohádky*. Praha: V. Petr, 1944. Svazky úvah a studií (Václav Petr).
- MACHKOVÁ, Eva. *Úvod do studia dramatické výchovy*. 2., upr. vyd. NIPOS, 2007. ISBN 978-80-7068-207-4.
- MLEJNEK, Josef. *Děti v divadle*. 1. vyd. Praha: Ústav pro kulturně výchovnou činnost, 1986, 155 s. Knihovnička amatérského divadla.
- PAVERA, Libor a František VŠETIČKA. *Lexikon literárních pojmů*. 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2002. ISBN 80-718-2124-1.

RICHTER, Luděk. *Co skrývá text: dramaturgicko-režijní úvahy nad oblíbenými literárními předlohami divadla pro děti, dětského a mladého divadla*. Vyd. 1. Praha: Dobré divadlo dětem, 2005, 128 s. ISBN 80-902975-5-2.

RICHTER, Luděk. *O divadle (nejen) pro děti: úvahy z časopisu ČTVRTletník DDD/Divadlo pro děti 1994-2006*. Vyd. 1. Praha: Dobré divadlo dětem, 2006, 131 s. ISBN 80-902-9756-0.

ŘEZNÍČKOVÁ, Kateřina. *České divadlo pro děti a s dětmi v první polovině 19. století*. 1. vyd. Praha: KANT, 2013, 183 s. Disk (Akademie múzických umění v Praze). ISBN 978-80-7437-094-6.

SKUTIL, Martin a Blanka KŘOVÁČKOVÁ. *Diplomová práce a empirický výzkum pedagogických jevů: vybraná témata pro studenty oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ a Učitelství pro mateřské školy*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2006. ISBN 80-7041-428-6.

SKUTIL, Martin. *Základy pedagogicko-psychologického výzkumu pro studenty učitelství*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-778-7.

URBANOVÁ, Alena. *Popelka divadla pro děti: o dramaturgii amatérského divadla dospělých pro děti: metodický materiál*. České Budějovice: Krajské kulturní středisko, 1986, 106 s.

URBANOVÁ, Alena. *Mýtus divadla pro děti*. 1.vyd. Praha: Artama, 1993, 68 s. Divadlo pro děti. ISBN 80-7068-063-6.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vyd. 2., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1.

V AŠÍČEK, Pavel. *Plzeňské loutkářství: historie a současnost*. Vyd. 1. Plzeň: Divadlo Alfa, 2000, 136 s., [128] s. obr. příl. ISBN 80-238-5457-7.

VLAŠÍN, Štěpán (ed.). *Slovník literární teorie*. 2. rozš. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1984.

Webové stránky:

Http://www.zapnimozek.cz [online]. [cit. 2016-06-20]. Dostupné z:
<http://www.zapnimozek.cz/alternativni-divadlo-%e2%80%93-8-forem-ktete-mozna-neznate/>

Http://www.dobredivadlo-detem.cz [online]. [cit. 2016-06-20]. Dostupné z:
<http://www.dobredivadlodetem.cz/download/09-jaro.pdf>

Http://www.propadlo.ic.cz [online]. [cit. 2016-06-10]. Dostupné z:
http://divadlopropadloplzen.rajce.idnes.cz/04_O_kouzelnem_flasinetu_2009/

Http://www.spalicekplzen.cz [online]. [cit. 2016-06-10]. Dostupné z:
<http://www.spalicekplzen.cz/galerie/>

Http://www.vboude.com [online]. [cit. 2016-06-10]. Dostupné z:
<http://www.vboude.com/fotogalerie/kasperek-s-honzou-v-zakletem-hradu/>

Http://www.jezirko.info [online]. [cit. 2016-06-10]. Dostupné z:
<http://www.jezirko.info/portfolio/detail/o-statecne-princezne>

Http://www.milenajelinkova.cz [online]. [cit. 2016-06-10]. Dostupné z:
<http://www.milenajelinkova.cz/clanky/nana-divadelko/ovci-pohadka.html>

Http://www.divadlokuba.eu [online]. [cit. 2016-06-10]. Dostupné z:
<http://www.divadlokuba.eu/>

Http://www.divadlomeluzina.cz [online]. [cit. 2016-06-10]. Dostupné z:
http://www.divadlomeluzina.cz/?page_id=44

Http://www.divadlo.stripek.sweb.cz [online]. [cit. 2016-06-10]. Dostupné z:
<http://www.divadlostripek.cz/>

Http://www.divadloalfa.cz [online]. [cit. 2016-06-10]. Dostupné z:
<http://www.divadloalfa.cz/index.php/cz/repertoar/item/188-otesanek>

SEZNAM GRAFŮ

Graf	Název	Strana
1	Druhy jednotlivých divadel – počet	27
2	Profesionalita	28
3	Počet členů	30
4	Průměrný počet herců v jedné inscenaci	31
5	Průměrný počet představení za měsíc	32
6	Tvorba inscenací pro předškolní děti (%)	36
7	Nazkoušení jedné inscenace (měsíce)	38
8	Počet zkoušek za týden	39
9	Scénická složka divadla	40
10	Hudební složka divadla	42

SEZNAM PŘÍLOH

1/ Dotazník

2/ Ukázky fotografií divadelních inscenací

1/ DOTAZNÍK

Vážený kolegové,

jsem studentkou kombinovaného studia Učitelství pro mateřské školy na FPE ZČU v Plzni. V současné době píši bakalářskou práci na téma *Plzeňské divadelní soubory hrající předškolním dětem*. Cílem práce je vytvořit přehled všech (tedy profesionálních i amatérských) plzeňských divadelních souborů, které svoji tvorbu zaměřují i (případně výhradně) na děti předškolního věku.

V tuto chvíli bych Vás chtěla požádat o pomoc se shromážděním dat – tedy o vyplnění tohoto dotazníku. (Vyplnění nezabere více jak 15 minut.)

Dotazník lze vyplnit dvěma způsoby:

1. v elektronické podobě (přímo do dokumentu, prosím o zaslání na mail iveta.ollari@seznam.cz)
2. v papírové podobě (osobně bych si pro něj přišla)

Předem moc děkuji za Váš čas, ochotu a spolupráci.

S přáním hezkého dne

Iveta Ollariová

Jméno divadelního souboru: _____

1/ Jaký druh divadla představujete? (Loutkové divadlo, činoherní divadlo...)

2/ Jste souborem profesionálním, poloprofesionálním nebo amatérským?

(Z hlediska obživy – profesionálním souborem v tomto případě rozumějme soubor, který se svojí divadelní produkcí živí, poloprofesionální soubor se jí živí částečně a členové amatérských souborů mají jako zdroj obživy jinou činnost.)

3/ Kolik má Váš soubor členů?

4/ Kolik členů obvykle hraje v jedné inscenaci?

5/ Jak často hrajete?

6/ Kde hrajete? (Hrajete-li na různých místech, uveďte je prosím v pořadí od nejfrekventovanějších)

7/ Komu jsou zejména určeny Vaše inscenace?

8/ Jaká část Vaší inscenační tvorby je určena především pro předškolní děti? (Přibližně v %)

9/ Jaká témata v inscenacích určených především předškolním dětem nejčastěji zpracováváte?

10/ Jak dlouho trvá zkoušení jedné inscenace?

11/ Jak často zkoušíte?

12/ Jak řešíte scénickou výpravu Vašich inscenací?

13/ Jak řešíte hudební složku inscenací?

14/ Jaké další plzeňské divadelní soubory hrající pro předškolní děti znáte? (Tato otázka slouží především jako pojistka, že mnou nějaký soubor nebyl opomenut.)

KONEC – Ještě jednou Vám mnohokrát děkuji!

2/ UKÁZKY FOTOGRAFIÍ DIVADELNÍCH INSCENACÍCH

Divadlo Alfa – Otesánek

Obr. 1

Obr. 2

Divadlo J. K. Tyla – Kocour v botách

Obr. 3

Obr. 4

Divadlo Propadlo – O kouzelném flašinetu

Obr. 5

Obr. 6

Divadlo V Boudě – Kašpárek s Honzou v zakletém hradu

Obr. 7

Obr. 8

Divadlo Špalíček – Vodnická pohádka

Obr. 9

Obr. 10

Divadlo Jezírko – O statečné princezně

Obr. 11

Obr. 12

Divadlo Nána – Ovčí pohádka

Obr. 13

Obr. 14

Divadlo Kuba – O líném Honzovi a chytré princezně

Obr. 15

Obr. 16

Divadlo Meluzína – O koblížkovi

Obr. 17

Obr. 18

Divadlo Střípek – O koblížcích

Obr. 19

Obr. 20

Divadlo Dráček – O zatoulané ponožce

Obr. 21

Obr. 22

Divadlo Hra – Zvířátka a loupežníci

Obr. 23

Obr. 24

Divadlo Vodníček – Vodnická pohádka

Obr. 25

Obr. 26

Všechny uvedené fotografie byly použity z webových stránek jednotlivých divadelních souborů, které jsou citované v seznamu literatury nebo byly pořízeny mnou při zhlédnutí představení na základě souhlasu hrajících souborů.